

# Twinning Foundation

# DORDRECHT

# VARNA

NIEUWSBRIEF - NOVEMBER 2014

In dit nummer: welkomte steun voor Evrini, stedenband adoptiekind van SP en VVD, update over arbeidsbemiddeling tussen Drechtsteden en Varna en ook een quiz.

## *Vensters op de eeuwigheid*

# Ikonen uit Varna en Recklinghausen in Dordrechts Museum

Men zegt wel eens dat ikonen niet met verf maar met licht geschilderd worden. Ikonen lijken van binnenuit te stralen. Zij brengen gelovigen dichter bij God. Zowel in Varna (Bulgarije) als in Recklinghausen (ook een zusterstad van Dordrecht, in Duitsland) kun je prachtige ikonen bewonderen. Met Recklinghausen heeft Dordrecht al 40 jaar een officiële stedenband en met Varna 13 jaar. Vanwege het jubileum met de Duitse zusterstad, kwam de gemeente Dordrecht op het idee om samen met het Dordrechts Museum enkele topstukken uit de ikonencollecties van de beide zustersteden te halen. Van 25 oktober 2014 tot en met 22 februari 2015 kun je 40 ikonen uit Varna en 40 uit Recklinghausen bekijken in Dordrecht.

### WONDEREN VAN LICHT

Recklinghausen bezit de belangrijkste collectie Oost-Europese kerkelijke kunst buiten de orthodoxe landen. Deze collectie omvat meer

dan 3000 ikonen uit Griekenland, Rusland en de Balkanstaten van de 13e tot de 19e eeuw. De ikonen uit Varna stammen voornamelijk uit de Bulgaarse Renaissance (18e en 19e eeuw).



Geboorte van Christus, Russisch ikoon uit Recklinghausen.

De tentoonstelling Wonderen van licht toont 80 ikonen waarvan een groot deel nog nooit eerder in Nederland te zien was. Peter Schoon, directeur van het Dordrechts Museum: “De tentoonstelling is een mooie ontmoeting tussen twee culturen. Ze zijn niet per land maar per thema ingedeeld: heiligen, Maria, Christus en engelen. Zo kun je ze goed met elkaar vergelijken. De ikonen uit Recklinghausen zijn Russisch en het oudst. De ikonen uit Varna zijn kleurrijker en groter.

Het ikoon ‘de Heilige Moeder Gods, Koningin der koninginnen’ uit Varna, 19e eeuws, is één van mijn favorieten. Maria zit op een troon met Jezus als kind op haar schoot. Ze ondersteunt de rechterhand van Jezus terwijl hij zegent. Het is een ‘rijk’ en uitbundig ikoon met goud en engelen aan de voeten van Maria. De liefdevolle band tussen moeder en kind vind ik erg mooi. Ook de eenvoud spreekt mij erg aan. Dit ikoon heeft veel zeggingskracht ondanks dat er maar één onderwerp op staat. Ik raad je aan dit ikoon dan ook zeker niet over te slaan.”



Heilige Moeder Gods uit Varna.

## Griekse, Bulgaarse en Russische ikonen



Heilige Stephanus, de martelaar.  
Icoon uit Varna.

Bij het woord *ikoon* denken velen tegenwoordig aan een beroemd persoon of aan een symbool op de computer. Dat is niet zo gek, want oorspronkelijk betekent het Griekse woord ikoon niets anders dan “beeld”. En dat is ook precies wat in het Dordrechts Museum wordt getoond: het beeld. Maar dan wel het beeld, dat door de eeuwen heen een centrale plaats inneemt in de oost-christelijke kerk. Met ons westerse begrip ikoon heeft dat op het eerste gezicht niets te maken, maar toch blijken er overeenkomsten te zijn. Al in de 8ste eeuw is onveranderlijk vastgelegd dat de ikoon een tweedimensionaal beeld is, zoals de platte “icons” in de digitale wereld. En de voorgestelde personen op ikonen zijn wereldberoemd: Christus en de heiligen, al dan niet afgebeeld met hun levensverhaal en wonderen.

Toen het christendom aan het einde van de 4de eeuw de staatsgodsdienst werd in het Romeinse Rijk kwam de beeldtraditie – die daarvoor als heidens en dus gevaarlijk werd beschouwd – weer officieel terug. Bij de verhalen uit de Bijbel, maar ook uit de apokriefe geschriften en legenden, werden passende illustraties geplaatst. In het gehele rijk waren deze voorstellingen identiek, want herkenbaarheid van de heilige of van het feest stond voorop. Het uiterlijk, de naam of titel, de feestdag in de liturgische kalender: alles werd door kerk en staat vastgelegd.

### **Griekse en Russische ikonen uit het Ikonenmuseum in Recklinghausen**

Toen het rijk van Kiev in 988 als één van de laatste landen tot het christendom overging werden vanuit Byzantium de kerkelijke tradities overgenomen, inclusief de Griekstalige hoogwaardigheidsbekleders, de kruiskoepelarchitectuur, liturgische praktijken en ikonen. Het nieuwe geloof verspreidde zich over het Russische land en al gauw deden Russische heiligen hun intrede in de kerk. Nieuwe ikonen ontstonden, goedgekeurd door de plaatselijke autoriteiten. Een nationale of lokale heilige betekende een nieuwe – Russische – iconografie. Dat leidde tot uitbreiding en variaties op de Byzantijnse voorbeelden, waartoe de afstand steeds groter werd.

### **Bulgaarse ikonen uit het Archeologisch Museum in Varna**

In de ikonen uit Bulgarije is de vrijheid in de iconografie nog uitgesprokener zichtbaar. Aanvankelijk waren Byzantijnse ikonen ook in Bulgarije de leidraad voor de schilders, maar in de periode van de Osmaanse overheersing raakte de Bulgaarse kerk steeds meer vervreemd van de Byzantijnse oorsprong. Vanaf het midden van de 18de eeuw kreeg de bewustwording van de nationale geschiedenis de overhand. Dat eergevoel weerspiegelde zich in het toevoegen van typisch Bulgaarse kenmerken aan de ikonen, zoals de roos in de decoratie van textiel.

De ikonenschilders, die trots hun producten van hun eigen naam voorzagen, kozen voor nationale en soldaten-heiligen in vrolijke kleuren. Zo kregen de ikonen mede een politieke lading.

Ikonen blijken dus toch niet zo strak in een keurslijf te zijn gevat als vaak wordt verondersteld. Door de totaal verschillende collecties van het Ikonenmuseum in Recklinghausen en het Archeologisch Museum van Varna naast elkaar te presenteren illustreert de expositie in Dordrecht de ontwikkeling van de wat statische Byzantijnse voorbeelden tot de vrijere en soms westers beïnvloede Russische ikonen en de zo karakteristieke eigenheid van de Bulgaarse iconografie met zijn kleurrijke ikonen.

*Désirée Krikhaar*

#### **BIJZONDERE EVENEMENTEN**

- **Workshop ikonen schilderen op hout (voor kinderen).** Zaterdag 1 november en 22 november.
- **Lezing.** Paul Brenninkmeijer over ‘De spirituele betekenis van ikonen binnen de Byzantijnse traditie’. Brenninkmeijer is emeritus priester van de Rooms-katholieke kerk en voorganger in de Byzantijnse liturgie. Vrijdag 21 november en zondag 18 januari.
- **Rondleiding door de tentoonstelling.** Zondag 16 en 30 november.
- **Museumavond.** Wonderen der licht. vrijdag 30 januari 2015  
In samenwerking met stichting stedenband Dordrecht-Varna.

Aanmelden via  
[www.dordrechtmuseum.nl/tickets](http://www.dordrechtmuseum.nl/tickets)

# Welcome steun voor kinderen van Evrini

Vier maanden geleden werd Varna getroffen door zwaar noodweer met hevige regenval. Het stadsdeel Asparouhovo werd hierbij het zwaarst getroffen. De hevige regenval veroorzaakte hier overstromingen doordat geulen voor de afwatering geblokkeerd waren. Straten en auto's zijn weggespoeld, bomen uit de grond getrokken en ruim vijfhonderd huizen beschadigd. Eind juli heeft de stedenband geld ingezameld voor kinderen van het centrum Evrini die door de overstromingen geen kleding, beddengoed of voedselvoorraad meer hadden. 2500 euro was er nodig. Mede dankzij de IHC Merwede Foundation is dit bedrag gehaald!

Nelly Kirjakova (manager van centrum Evrini en voorzitter van Vereniging Eurointegration): "In de wijk Asparouhovo, die op 19 juni getroffen werd door overstromingen tijdens de storm, woonden een groot aantal gezinnen die het Evrini centrum begeleidt. De huizen zijn beschadigd en zij zijn bezittingen kwijtgeraakt zoals meubels, beddengoed en kleding. De gemeente Varna heeft de gezinnen geholpen met de reparatie van de huizen en met het vervangen van belangrijke huishoudelijke apparaten. Dankzij de giften van mensen uit Nederland en IHC Merwede konden schoenen, kleding en schoolspullen worden gekocht, die waren verloren tijdens de overstroming. Gelukkig zijn de kinderen niet al te erg geschrokken van de gebeurtenissen. Iedereen leeft nog en is gezond. Namens de kinderen uit Asparouhovo dank ik iedereen voor hun donatie.



Nelly Kirjakova (r.) deelt de kleding en schoolspullen uit aan gezinnen uit de getroffen wijk.

## ONTSTAAN VAN EVRINI

Een van de voorwaarden van toetreding tot de Europese Unie was dat Bulgarije zijn weeshuizen zou sluiten. De kinderen van deze instellingen zijn bij familieleden of pleeggezinnen geplaatst. Deze gezinnen hebben hulp nodig bij de zorg en de ontwikkeling van deze kinderen (psychologische ondersteuning, logopedie, maatschappelijk werk etc.). Met hulp van de gemeente Varna en via geld van de EU besloten wij, vereniging Eurointegration, in 2009 een centrum voor sociale rehabilitatie en integratie van kinderen met een beperking op te richten. Ik vind het ongelooflijk dat in de 21e eeuw er nog steeds zo veel ziekten, problemen en ellende bestaan binnen zo veel Bulgaarse families. Daarom heb ik mijn collega's van Eurointegration ervan overtuigd om het centrum op te richten.

Sinds 2009 hebben we 104 kinderen met een lichamelijke of mentale handicap geholpen. Deze kinderen ontvangen speciaal onderwijs, begeleiding van een psycholoog, logopedist, maatschappelijk werker en van andere professionals.

Naast deze groep helpen we ook Turkse en Roma kinderen. Zij zitten de hele dag thuis, gaan niet naar de kinderopvang en spreken alleen hun moedertaal. Wij helpen hen met de Bulgaarse taal zodat ze de lessen op de basisschool kunnen begrijpen en niet een achterstand opbouwen."

## HOE IS DE SITUATIE NU IN DE WIJK ASPAROUHOVO?

Mirella Donkova van de gemeente Varna vertelt: “De situatie in de wijk Asparouhovo is nu gedeeltelijk onder controle. Alle huizen zijn schoongemaakt en gedesinfecteerd. Daarnaast is de modder en het slijk uit de perken verwijderd. De volgende prioriteit heeft nu de infrastructuur. Grote stukken asfalt en stoepen zijn verwoest. Een ander aandachtspunt is het vinden van alternatieve woonruimte voor mensen van wie de huizen gedeeltelijk of volledig vernield zijn. Ook moeten een aantal schoolgebouwen worden gerepareerd.

Voor de mensen van wie hun huis is beschadigd merken economische gevolgen van de overstroming. Veel inwoners zijn hun huisraad kwijt zoals elektrische apparaten, kleding en meubels. Tot nu toe heeft de gemeente Varna geld beschikbaar gesteld voor het huren van een huis door mensen die geëvacueerd moesten worden van hun beschadigde of verwoeste huizen. De ‘social assistance’ afdeling heeft eenmalig financiële hulp geboden aan de getroffen gezinnen voor de aanschaf van nieuwe huisraad. Via donors zijn al wasmachines, koelkasten, bedden met matrassen en dergelijke verspreid in Asparouhovo.

Naast deze hulpacties, zijn we op dit moment bezig met bouwplannen voor de reconstructie van de oostelijke en westelijke afwateringsgeulen van de wijk en deze schoon te maken op tijd. Het voorkomen van een soortgelijke ramp hangt hier van af.”



Een man in de wijk Asparouhovo vlak na de storm en overstroming op 19 juni.

# Steun vanuit de politiek

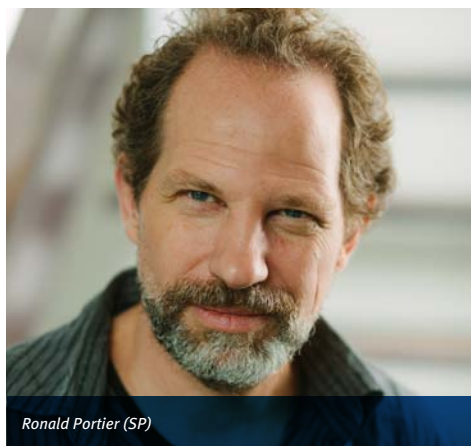
De SP en de VVD van de gemeente Dordrecht hebben de stedenband met Varna geadopteerd voor de komende vier jaar! De adoptie houdt in dat zij de stedenband politiek steunen en kennis uitwisselen met gemeenteraadsleden van Bamenda. Hoe de twee partijen en de stedenband de samenwerking verder gaan invullen wordt de komende maanden besproken.

Ronald Portier (fractievoorzitter van de SP) over de steun aan de stedenband:

“De SP is een internationale partij. Wij staan voor solidariteit en verbroedering van volkeren, nationaliteiten en culturen over de gehele wereld. De afgelopen jaren is in veel media een beeld geschetst dat arbeiders uit Oost-Europa een bedreiging zouden vormen voor de positie van werknemers in Nederland en andere West-Europese landen.

Als SP zijn wij tegen het misbruik dat door sommige werkgevers gemaakt wordt van onderbetaalde arbeiders uit andere landen. Onze oplossing is niet het sluiten van de grenzen, maar opkomen voor gelijk loon en gelijk werk. En natuurlijk solidariteit met de strijd voor betere lonen en arbeidsvoorwaarden in de landen van herkomst.

Wij hopen dat de stedenband Dordrecht-Varna kan bijdragen aan een beter begrip voor de



Ronald Portier (SP)

achtergronden en situatie van de bevolking in Bulgarije.

Daarnaast is er natuurlijk het directe voordeel van uitwisseling van kennis, en de mogelijkheid dat waar hier gebrek is aan technisch geschoold personeel, dat dat gedeeltelijk opgevangen kan worden door mensen vanuit Varna. Het zou ook mooi zijn als mensen uit Dordrecht kansen zien om juist in Varna zaken te doen of aan de slag te gaan.”

## KERSTPAKKETTEN VOOR VARNA

De gemeente Dordrecht steunt de stedenband met Varna dit jaar extra door hun medewerkers te laten kiezen: een kerstpakket of geld doneren aan kindercentrum Evrini in Varna. Evrini is een centrum voor sociale rehabilitatie en integratie van kinderen met een beperking. De zomers zijn erg warm en de winters erg koud in Varna. Waarschijnlijk zal daarom de opbrengst gebruikt worden voor een nieuwe verwarming of een nieuw air-conditioning systeem. De actie gaat de goede kant op. Al ruim 80 personen binnen de gemeente hebben toegezegd te helpen.



**Wil je samen met jouw collega's ook een kerstpakketten-actie organiseren voor kinderen met een beperking in Varna?**

Wij denken hierover graag met je mee. Neem gerust contact op met Astrid Helder, coördinator van de stichting: [ahelder@dordrechtvarna.nl](mailto:ahelder@dordrechtvarna.nl) of 06 12708490



Ondernemers uit Varna bezochten Nederlandse bedrijven in 2008

## Arbeidsbemiddeling Drechtsteden en Varna, het vervolg

In de vorige nieuwsbrief van mei 2014 hebben wij uitvoerig onze inspanningen toegelicht om werkgevers in Nederland te koppelen aan werkzoekenden in Bulgarije. In aanvulling hierop kunnen we de volgende tussenstand melden:

Een gesprek met de Bulgaarse ambassadeur in Nederland, de heer Kolev, leverde als resultaat op, dat hij weliswaar zeer positief staat tegenover deze activiteiten, maar bezorgd is over een mogelijke 'braindrain' uit Bulgarije. Mede daarom willen wij ons primair richten op tijdelijke dienstverbanden van afgestudeerde Bulgaarse deskundigen (op technisch en nautisch gebied) met Nederlandse bedrijven. Tegelijkertijd werkt het bestuur en de gemeente Dordrecht aan het stimuleren van mogelijke investeringen, bedrijfsvestigingen en andere economische relaties van Nederlandse bedrijven in en met Varna. In het meest ideale geval zouden de eerder genoemde Bulgaarse deskundigen, na een aantal jaren praktijkervaring in Nederland, ingezet kunnen worden bij deze Nederlandse investeringen,

projecten en bedrijfsvestigingen in Varna en omgeving.

Ook andere instanties, waaronder de Stichting Oost-Europa Projecten (STOEP) en de TU-Delft hebben contacten met Varna (en ook met de Bulgaarse gemeente Burgas) in de sfeer van arbeidsbemiddeling. Daarnaast is er contact met particuliere arbeidsbemiddelingsinstanties in Varna. Cruciaal bij dit alles is om een scherp inzicht te krijgen in de gewenste profielen van de te werven medewerkers. Dit is de eerstvolgende stap waarop onze inspanningen zich in de komende periode gaan richten.

Wil je meer weten over deze activiteiten?

Dan kun je mij e-mailen of bellen via:

rp.scheelbeek@hotmail.com of 06 22460347.

*Rob Scheelbeek*

## QUIZ

### 1. Wat betekent het woord ikoon?

- a. symbool
- b. beeld
- c. heilige

### 2. Waarom vind je op een ikoon geen handtekening van de schilder?

- a. omdat God degene is die de schilder aanstuurde tijdens het schilderen
- b. omdat de meeste schilders de ikonen kopiëren van anderen
- c. de meeste handtekeningen zijn in de loop der tijd vervaagd

### 3. De kleuren op een ikoon hebben een symbolische betekenis. Wat betekent de kleur blauw?

- a. dat een heilige van adel is
- b. dat een heilige menselijk is (geweest)
- c. het is de kleur van de jeugd

### 4. Welke muziek kun je het beste draaien tijdens het schilderen van een ikoon?

- a. jazz
- b. popmuziek
- c. Byzantijnse muziek

Antwoorden: 1B, 2A, 3A (het is de naam Jezus Christus afgekoort in Griekse hoofdletters [ἱεσοῦς χριστός]), 4C (veel ikonenschilders luisteren bij voorkeur naar Byzantijnse muziek. Dit is middeleeuws heilig gezang van christelijke kerken die de Orthodoxe traditie volgen).

## COLOFON

Sinds 2001 heeft de gemeente Dordrecht een stedenband met Varna in Bulgarije. Onze stichting koppelt organisaties en instellingen uit de Drechtsteden en uit Varna aan elkaar om de maatschappelijke bewustwording en de betrokkenheid bij de zusterstad te vergroten. Ook zoeken wij financiers in Nederland voor projecten van samenwerkingspartners in Varna. Daarnaast richten wij ons op de inwoners van de Drechtsteden om hen te informeren en te enthousiasmeren over de grootste havenstad van Bulgarije, Varna. Dit doen wij tijdens culturele evenementen, met presentaties en via onze website en een nieuwsbrief.

## Stichting Stedenband Dordrecht-Varna

Postbus 8062  
3301 CB Dordrecht  
I. [www.dordrechtvarna.nl](http://www.dordrechtvarna.nl)  
E. [info@dordrechtvarna.nl](mailto:info@dordrechtvarna.nl)

**Redactie:** Astrid Helder

**Met bijdragen van:** Rob Scheelbeek,  
Andrea van den Boogaard en Désirée Krikhaar

**Creatie:** Drukkerij Dekkers Van Gerwen

**Mede mogelijk gemaakt door:**

Gemeente Dordrecht  
Drukkerij Dekkers Van Gerwen, Dordrecht